

PRATIK DERS

Mënyra kushtore dhe mënyra habitore

Ders kategorisi: Mësime të gjuhës shqipe

Dy mënyra të veçanta të shqipes: kushtorja për veprime të varura nga një kusht dhe habitorja për çudi a informacion të padëshmuar.

Mënyra kushtore dhe mënyra habitore

Përveç dëftores dhe lidhores, shqipja ka edhe dy mënyra që shprehin qëndrime të veçanta të folësit: **kushtoren**, për veprime që varen nga një kusht, dhe **habitoren**, një mënyrë e rrallë në gjuhët europiane, që shpreh çudi ose informacion të marrë prej të tjerëve.

Mënyra kushtore

Kushtorja ndërtohet me pjesëzën **do** + lidhore. Ajo ka dy kohë: të tashmen dhe të kryerën.

Koha	Forma	Përdorimi	Shembull
E tashme	do të punoja	veprim i mundshëm por i parealizuar tani	<i>Sikur të kisha kohë, do të punoja më shumë.</i>
E kryer	do të kisha punuar	veprim i parealizuar në të shkuarën	<i>Sikur ta dija, do të kisha ardhur.</i>

Veta	E tashme	E kryer
unë	do të punoja	do të kisha punuar
ti	do të punoje	do të kishe punuar
ai / ajo	do të punonte	do të kishte punuar
ne	do të punonim	do të kishim punuar
ju	do të punonit	do të kishit punuar
ata / ato	do të punonin	do të kishin punuar

Kujdes: mos e ngatërro kushtoren e tashme me të ardhmen. *Do të punoj* është e ardhme e dëftores; *do të punoja* është kushtore.

Përdorime të tjera të kushtores

- **Kërkesë e sjellshme:** **Do të doja** një kafe, ju lutem.
- **Këshillë e butë:** Në vendin tënd, **do të flisja** me drejtorin.
- **Supozim:** Kush **do të kishte** menduar një gjë të tillë?

Mënyra habitore

Habitorja shpreh **çudi**, **habi** ose një informacion që folësi nuk e ka dëshmuar vetë, por e ka dëgjuar. Ajo formohet nga pjesorja e shkurtuar e bashkuar me foljen *kam*.

Koha	Forma	Shembull
E tashme	punuakam	<i>Ai punuaka edhe të dielave!</i>
E pakryer	punuakështa	<i>Paskështa gabuar që në fillim.</i>
E kryer	paskam punuar	<i>Ti paske punuar gjithë natën!</i>
Më se e kryer	pakështa punuar	<i>Askush nuk e dinte se ai paskësh punuar atje.</i>

Veta	punoj - habitore e tashme	jam - habitore e tashme
unë	punuakam	qenkam
ti	punuake	qenke
ai / ajo	punuaka	qenka
ne	punuakemi	qenkemi
ju	punuakeni	qenkeni
ata / ato	punuakan	qenkan

Fjalët sinjalizuese

Kushtorja: sikur, po të, në vendin tënd, do të doja, ndryshe.

Habitorja: vetëm shih!, paska!, qenka!, ç'thua!, sa duket, me sa dëgjova, thonë se.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
<i>Sikur të kisha kohë, do të punoj.</i>	... do të punoja.	pasoja e një kushti të parealizuar kërkon kushtoren
<i>do punoja</i>	do të punoja	pjesëza të nuk hiqet
<i>Ai qenka i lodhur për një fakt të njohur</i>	Ai është i lodhur.	habitorja shpreh çudi ose dëgjim, jo fakt të dëshmuar
<i>Sikur ta dija, do të vija. për të shkuarën</i>	Sikur ta kisha ditur, do të kisha ardhur.	kushti i parealizuar në të shkuarën

Provo vetë

- Sikur të kisha para, ___ (udhëtoj) nëpër botë. (*do të udhëtoja*)
- Sikur ta kisha ditur, ___ (them). (*do të të kisha thënë*)
- Ti ___ (punoj) gjithë natën! — habitore. (*paske punuar*)

4. ____ (dua) një gotë ujë, ju lutem. (*Do të doja*)

Burime dhe referenca

- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.

ENGLISH FOR LIFE